

НАЦИОНАЛЕН МЛАДЕЖКИ ФОРУМ

ПОЗИЦИЯ ОТНОСНО НЕФОРМАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ ПОЛЗИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

Приета на Общо събрание на НМФ - 19 май 2013 г., гр. Казанлък

Актуализирана на Общо събрание на НМФ - 14 декември 2014 г., гр. София

ПРЕАМБЮЛ

Национален младежки форум /НМФ/ е най-голямата формална младежка платформа в България, обединяваща 41 младежки организации и представляваща чрез своите организации членове над 100 000 млади хора. Мисията на организацията е да представлява интересите на младите хора в България и техните нужди, извеждайки на преден план значението и важността на младежките организации, тяхното развитие и участие в социалните и обществено-политическите процеси и да осигурява ефективен структурен диалог чрез сътрудничеството със съответните заинтересовани страни и институции, взимащи решения в младежката политика.

ВЪВЕДЕНИЕ

Образованието формира рамката и основата, върху която младите хора конструират живота си. В сферата на личностното развитие и за включване и участие в обществения живот или за бъдещия им професионален живот качеството на образованието е това, което трябва да гарантира, че всички млади хора са подготвени, активни и компетентни граждани. Достъпът до качествено образование не е привилегия, предоставена на някои, а право на всеки млад човек в България. Национален младежки форум (НМФ) приема официална позиция относно неформалното образование, за да бъде активен застъпник за неговото признаване и развитие в бъдеще.

В рамките на тази официална позиция и в бъдеще с цел уеднаквяване на използваните термини приемаме, че понятието „неформално образование“ (НФО) е еднозначно и съпоставимо с понятията „неформално обучение“ (НФО) „неформално учене“ (НФУ).

Осъзнавайки значението на качествено неформално образование, обема и спецификата както и неговото въздействие върху развитието на младите хора смятаме, че е необходимо да се приеме цялостна позиция. За да направим това, в НМФ консултирахме този документ с експерти в областта на образованието, които обединяват знанията и опита от формално образование и неформално образование.

Национален младежки форум (НМФ) и неговите членове, младежки организации, в същината на своята работа използват методология, развита в сферата на неформалното образование. Неформалното образование по принцип е основна линия на взаимодействие между младежките организации и младите хора, използвайки професионално създадени методи, за да се постигнат конкретни образователни цели и резултати при подобряването на образователните компетенции, заложили или не от формалното образование.

Целта на този политически документ е да представи основната концепция на НМФ за неформалното образование (НФО), ползите от все по-голямото разпознаване на НФО

от отговорните институции и заинтересовани страни, развитието на стандарти за качество, които да подпомогнат постигането на по-ефективни резултати и разпознаването на ролята на младежките организации като основни негови доставчици.

Дефинициите засягат по-ясното разбиране за понятието неформално образование, какви са преките ползи и кои са ползвателите на методите, както и предизвикателствата при разпознаването на образователните резултати от различните заинтересовани страни.

Образованието обхваща преподаването и научаването на научни знания и специфични умения. За основна цел на образованието се смята и предаването на културни традиции между поколенията. Образованието е от значение и за икономическия напредък, подобрявайки човешкия капитал и създавайки възможности за въвеждане на нови технологии в производството /базова дефиниция/.

Формалното образование е учене, което се извършва в организирана и структурирана среда, която е специално предназначена за учене, и обикновено води до присъждането на квалификация, в повечето случаи под формата на свидетелство или диплома. Включва системи за общо образование, начално професионално образование и висше образование.

Дефинирането на неформалното образование в България е дълъг процес, който най-вероятно ще се финализира чрез Закона за предучилищното и училищно образование. Неформалното образование, представено с определението „неформално обучение“, заляга като важен елемент в процеса на придобиване на знания, умения и компетенции и в национални стратегически документи като Национална стратегия за учене през целия живот 2014 – 2020 и др. През 2003 година Европейският студентски съюз изведе в кратки дефиниции разликите и ползите от формалното и неформалното образование, а именно: неформалното образование е извън формалната образователна система, но е с ясно структуриран образователен процес и с ясни образователни резултати. Основното изискване за неформалното образование е доброволното участие, като в края на процеса участниците могат да бъдат сертифицирани за натрупаните знания. Обучаващият се има активна роля в процеса. През 2008 година Европейски младежки форум (YFJ) приема своя политически документ за неформалното образование и очертава рамките на разпознаване и качество.

Следвайки принципите и дефиницията на Европейския младежки форум през 2012 г., НМФ дефинира неформалното образование като:

Неформалното образование (НФО) е организиран процес, който се провежда успоредно с формалните системи на образование и обучение и не води задължително до сертифициране. Участниците в него се включват доброволно и имат (интер)активна роля при провеждането на обучителния процес. За разлика от информалното учене, при което обучението се случва по-малко съзнателно, човек обикновено е наясно с факта, че учи и се усъвършенства чрез неформалното образование.

Като има предвид вече изложените дефиниции и очертани рамки, Национален младежки форум чрез този политически документ извежда на преден план не само нуждата от бързо развитие, адаптиране и прилагане на вече познати в други държави практики, но и ефективното разпознаване на младежките организации като основни доставчици и ролята им в осигуряването на качество в сферата на НФО.

През 2012 г. година НМФ направи проучване сред млади хора, реализирано по проект „Младежка академия 2012“. 11% от запитаните младежи са изцяло удовлетворени от образователната система, 52% - „до някъде удовлетворени“, 26% - „донякъде недовлетворени“, а 11% - „изцяло недовлетворени“. На въпроса как биха оценили личните си компетенции по отношение на комуникационни умения, презентационни умения, работа в екип, управление на конфликти и др. , посочените стойности са отлични, като след това запитаните са отговорили, че най – голяма нужда от обучение имат точно в областите, които са посочили като отлично овладени компетенции. Изследването поставя въпроса какво е познанието на младите по отношение на натрупаните компетенции от формалната образователна система, самооценката, която могат да направят и възможностите за практическа реализация.

ОСНОВАНИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА НЕФОРМАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

През последните няколко години в България се наблюдава разширяване на дейностите на младежките организации. С развитието на програми като „Младежта в действие“, вече „Еразъм +“, множество младежки организации и неформални групи от млади хора получиха финансовата подкрепа да реализират пряко своите идеи, което спомогна за натрупване на огромен практически опит, който от своя страна разви изключителна инерция в младежкия сектор.

Над 70 % от попитаните младежи отговарят, че участието в обществени дискусии и кръгли маси са били от изключителна полза за тях. Резултати от участието в младежки проекти /Младежка академия на НМФ/ също потвърждават това твърдение, което практически насочва вниманието към няколко основни теми: какви са ползите, какви са предизвикателствата, каква е ролята на младежките организации и какво е значението на младежката работа.

1. ПОЛЗИ

Разглеждането на придобиването на пряка полза от участието в неформално образование е свързано с разбирането за удовлетворение на личния интерес на участника с оглед постигането на конкретен образователен резултат и развитие на личния потенциал. Крайната цел е разбиране на силните и слабите страни, осъзнаване на възможностите и постигане на добра конкурентоспособност.

1.1 Участието на млади хора в дейности, използващи методологията на неформалното образование, дава пряка възможност за практическо прилагане на натрупаните знания и умения в сферата на формалното образование.

1.2 Неформалното образование е среда, в която иновативното и креативното мислене значително се насърчава и може да се види прекият път от идеята до реализирането ѝ до пряк резултат. Това е среда, в която усвояването на теоретични познания е в пряка връзка с практическата им реализация.

1.3 Неформалната среда е среща на доброволно участие, където първоначално има заявена вътрешна потребност, стъпила на изразен личен интерес. Участниците по презумпция са високо мотивирани, готови да взаимодействат, предоставят и вземат умения и знания. Това е среда на постоянно взаимодействие.

1.4 Разпознаването и признаването на НФО води до по-добра реализация на пазара на труда, тъй като взема под внимание широк набор от знания, умения и компетенции, развити от младите хора в различна от формално установената среда за учене. Получените знания, умения и компетенции отговарят на нуждите на бързо променящата се и динамична среда.

1.5 В неформалното образование дистанцията между обучители и обучаваци се намалява, което осигурява условия за повече увереност и спокойствие в процеса на работа и води до по-ефективни резултати.

1.6 Създават се връзки между всички участници в процеса на НФО, което може да развие възможности за потенциално партньорство в бъдещи проекти, инициативи и др.

1.7 НФО предоставя възможности за запознаване с други професионални сфери, някои от които не са засегнати от формалното образование.

1.8 Разпознаването на знанията и уменията, придобити чрез НФО, дава допълнителна стойност на времето, отделено за обучителни дейности, значително удовлетворение от постигнатите резултати и засилва желанието за учене през целия живот.

2. ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

Разглеждането на предизвикателствата пред неформалното образование е свързано с разбирането на ролята и значението за младите в развитието на техните образователни компетенции от страна на отговорните институции за провеждането на образователна и младежка политика.

2.1 Основно предизвикателство пред развитието на неформалното образование е отказът на формалната система да разпознае натрупаните образователни компетенции

и да ги включи като значима част от развитието на личностния потенциал.

2.2 Разпознаването на неформалното образование от образователните институции не бива да се разбира само като включване на дейностите му във формалната програма, а и като признаване на добавена стойност и реално постигнати компетенции. НФО трябва да запази основната си характеристика, а именно: доброволно участие.

2.3 Пред неформалното образование стои на дневен ред и разглеждането на въпроса за нуждата от разработването на стандарти, които да гарантират качество на системата и които да утвърдят минимум изискуеми образователни резултати.

2.4 Пред неформалното образование стои задача за синхронизиране на документите за участие (сертификати), които организациите издават по желание.

2.5 Да се намери стратегически подход към популяризиране на ползите от НФО и стойността на издадените сертификати пред работодателите, което да доведе до по-добра реализация на участниците.

3. РОЛЯТА И ВИДИМОСТТА НА МЛАДЕЖКИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ В ПРИЗНАВАНЕТО И РАЗПОЗНАВАНЕТО НА НФО

3.1. Осигуряване на качество, което може да се определи като степен за задоволяване на нуждите на учащите и добавената стойност за развитието на обществото.

3.2. Осигуряване на висока добавена стойност при политическото разпознаване на неформалното образование, неговата роля и ползи. Младежките организации като основен доставчик на неформално образование са ключов партньор в реализирането на политики в областта.

3.3 Само чрез младежките организации и тяхното национално представителство разговорът за ролята на неформалното образование при личностното израстване ще е постоянно на дневен ред в обществото. Най-голям интерес тази тема да става все по-значима и все по-разисквана, от гледна точка развитието на млади хора, имат младежките организации.

3.4 Младежките организации са най-добрата среда, в която обективно може да се наблюдава и проследява натрупването на образователни компетенции и тяхното развитие и практическа реализации от младия човек. Те са най-верният източник за ползите от неформалното образование, тъй като са пряк участник в процеса и съдействат за неговата успешна реализация.

4. ЗНАЧЕНИЕ НА МЛАДЕЖКАТА РАБОТА

- Развитието на компетенции и преподаването на натрупаните знания зависи пряко от включването на младежките работници в продължаващ процес. Пред младежкия сектор стои отговорността за реализация на развитите умения и знания в младите хора и предоставяне на възможности за такава.

- Младежката работа е основен източник на развитие и разпространение на постигнатите знания и умения и осигуряване на приемственост.

- Младежката работа е основен източник на представяне на добри практики и

създаване на различни примери за подражание сред подрастващите и възпитание на социално и гражданско поведение в младите.

ПРЕПОРЪКИ

- Да се създадат стандарти за организацията, провеждането, качеството и признаването на НФО с активното участие на младежките организации и младите хора страната.
- Създаване на стандарти, параметри, конкретна програма и измерими резултати в професионалното обучение и качеството на младежката работа и професията „младежки работник“.
- Признаване на стандартите на Съвета на Европа за създаване на адекватна и качествена среда и инфраструктура за провеждане на обучения в сферата на НФО и включване на младите хора в нейното управление.
- Признаване на значението на младежката работа, младежките организации и ролята на младежките работници от системата на формалното образование.
- Синхронизиране на добавената стойност от участието на младите хора във формално и неформалното образование.